

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

SOCIOLOGIJA

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE
šk. god. 2023./2024.

SOC.48.HR.R.K1.24

53702

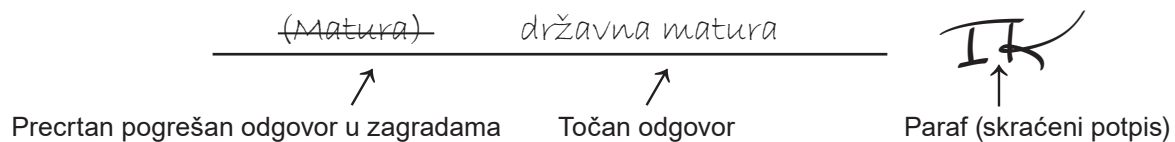
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE

SOCIOLOGIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

S
O
C

List za odgovore

D-S048

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Šifra ocjenjivača: _____

SOC.48.HR.R.L1.02

53703

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

S O C

17.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
18.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
19.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
20.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
21.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
22.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
23.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
24.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
25.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
26.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
27.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
28.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
29.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
29.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
30.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
30.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
31.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
31.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
32.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
32.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
33.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
33.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 3 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koja se znanost osim sociologije bavi proučavanjem struktura vlasti i moći te načinima upravljanja društvom?

A. ekonomija
B. politologija
C. psihologija
D. sociobiologija

(1 bod)

2. Koji je sociolog uveo u sociologiju razlikovanje manifestnih i latentnih funkcija?

A. Emile Durkheim
B. Herbert Spencer
C. Robert K. Merton
D. Talcott Parsons

(1 bod)

3. Prema kojoj teorijskoj perspektivi stabilnost društva ovisi o usklađenosti cjeline društva sa svim njegovim dijelovima?

A. prema feminističkoj
B. prema funkcionalističkoj
C. prema interakcionističkoj
D. prema konfliktnoj

(1 bod)

4. Za koji je tip društva karakteristična industrijalizacija i ubrzana urbanizacija?

A. za lovačka i sakupljačka
B. za pastirska i poljoprivredna
C. za tradicionalna
D. za moderna

(1 bod)

5. Koji je predmet proučavanja sociologije za E. Durkheima?

- A. društvena akcija
- B. društvene činjenice
- C. društvene grupe
- D. društveni status

(1 bod)

6. Koja se metoda istraživanja primjenjuje za obradu informacija u tekstovima objavljenim na određenim mrežnim stranicama?

- A. analiza sadržaja
- B. anketa
- C. eksperiment
- D. etnografija

(1 bod)

7. Pozorno pročitajte tekst.

Borna je u dosadašnjemu školovanju bio odličan učenik i uzornoga ponašanja, a početkom četvrtoga razreda srednje škole preselio se u novi kvart i počeo se intenzivnije družiti s vršnjacima iz susjedstva. Oni su ga uveli u svijet droge i naučili ga kako provaliti i ukrasti da bi nabavio drogu. S vremenom je razvio i ovisnost, a sve se navedeno negativno odrazilo na njegovo vladanje i uspjeh u školi.

Koja teorija devijantnosti objašnjava Borna ponašanje opisano u tekstu?

- A. konfliktna teorija
- B. teorija anomalije
- C. teorija etiketiranja
- D. teorija diferencijalne asocijacije

(1 bod)

Sociologija

---

8. Koja sastavnica kulture sadrži apstraktna i opća načela ispravnoga, poželjnoga i društveno prihvatljivoga ponašanja?

- A. rituali
- B. simboli
- C. vrijednosti
- D. znakovi

(1 bod)

9. Kako se naziva proces postupnoga širenja i prijenosa određenih kulturnih elemenata iz jednoga društva na drugo?

- A. akulturacija
- B. difuzija
- C. inovacija
- D. kulturni gubitak

(1 bod)

10. Na koju se vrstu identiteta odnosi primjer zajedničkoga osjećaja pripadnosti učenika svojem razrednom odjelu?

- A. na individualni
- B. na kolektivni
- C. na obiteljski
- D. na politički

(1 bod)

11. Kako se naziva kulturno pravilo na temelju kojega se zabranjuje pojedincima ulazak u bračni odnos unutar srodničke grupe i bliske zajednice?

- A. egzogamija
- B. endogamija
- C. kohabitacija
- D. poliginija

(1 bod)

12. Koja se od navedenih sastavnica društvene strukture ubraja u makrosastavnicu?

- A. društvena institucija
- B. društvena uloga
- C. društveni položaj
- D. društveni status

(1 bod)

13. Kojoj društvenoj grupi pripadaju registrirani članovi seoskoga nogometnog kluba koji se natječu u regionalnoj ligi?

- A. formalnoj
- B. primarnoj
- C. srodničkoj
- D. vršnjačkoj

(1 bod)

14. Koja vrsta socijalizacije djeteta započinje rođenjem?

- A. anticipativna
- B. obrnuta
- C. primarna
- D. resocijalizacija

(1 bod)

15. Koje se od navedenih obilježja kolektivnoga ponašanja **ne odnosi** na gomilu?

- A. deindividualizacija
- B. individualizacija
- C. osjećaj neranjivosti
- D. sugestibilnost

(1 bod)

16. Koji se demografski pojam odnosi na razliku između broja rođenih i broja umrlih?

- A.** demografska tranzicija
- B.** migracijski saldo
- C.** prirodni prirast
- D.** prosječna životna dob

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

17. Kako se naziva dio populacije na kojemu se provodi istraživanje i na temelju kojega se donose zaključci o toj populaciji?

(1 bod)

18. Kako se naziva metoda istraživanja u sociologiji tijekom koje je istraživač aktivno uključen u zajednicu koju proučava?

(1 bod)

19. Kako se naziva društvena grupa koja se od dominantne kulture razlikuje prema skupu norma, vrijednosti i obrazaca ponašanja?

(1 bod)

20. Pozorno pročitajte tekst:

Marko je poduzetnik koji je 2019. godinu završio s porastom dobiti za 120 %. Upravljaio je turističkom agencijom koja je iznimno uspješno poslovala. Međutim, zbog nemogućnosti obavljanja toga posla tijekom pandemije bolesti COVID-19 te brojnih uplaćenih, a nerealiziranih putovanja bio je prisiljen proglasiti stečaj te su mu ostala brojna dugovanja prema dotadašnjim korisnicima usluga njegove turističke agencije.

Kako se naziva društvena pokretljivost opisana u tekstu?

(1 bod)

21. Koji je temeljni izvor primarnoga identiteta, npr. pripadnika Roma izravno povezan s jakim osjećajem pripadnosti romskoj zajednici?

(1 bod)

22. Kako se naziva vrsta obitelji u kojoj su obje roditeljske linije jednako važne za priznavanje podrijetla i nasljeđivanje?

(1 bod)

23. Kako se naziva formalno sklopljena bračna zajednica dviju osoba istoga spola?

(1 bod)

24. Na koju se vrstu gomile odnosi primjer posjetitelja baletne predstave u kazalištu?

(1 bod)

- 25.** Kako se prema E. Goffmanu nazivaju ustanove koje kontroliraju sve aspekte života svojih štićenika?

(1 bod)

- 26.** Pozorno pročitajte tekst.

Djeca i mladi su u suvremenome društvu izloženi povećanom i svakodnevnom utjecaju određenih ideala ljepote i novih modnih trendova, često neprimjerenih njihovoj dobi. To se uvelike odražava na njihovo viđenje vlastitoga tijela i stila te kod nekih, koji ne udovoljavaju postavljenim standardima ili im materijalne mogućnosti ne dopuštaju praćenje najnovijih trendova, dovodi do negativnih posljedica na njihovo mentalno zdravlje.

Koji čimbenik socijalizacije sudjeluje u prenošenju novih modnih trendova i standarda te posredno utječe na izbor i stil mladih ljudi?

(1 bod)

- 27.** Kako se naziva društveni položaj koji pojedinac zauzima na temelju svojega truda i djelovanja?

(1 bod)

- 28.** Na koju se vrstu ekološkoga pokreta odnosi primjer mirnoga nastojanja aktivista da promjenom zakona osiguraju očuvanje prirodnih resursa i okoliša?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijede dva zadatka **kratkoga odgovora** u kojima morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

29. Pozorno pročitajte tekst.

Student sociologije je za potrebe izrade diplomskoga rada proveo istraživanje putem internetskoga obrasca kojim je prikupio odgovore na upitnik. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 1000 učenika srednje škole iz različitih dijelova Republike Hrvatske. Kako bi obradio dobivene podatke, koristio se računalnim statističkim programom SPSS. Nakon obrade prikupljenih podataka prikazao je rezultate u brojčanome obliku. Na temelju toga analizirao je postavljene hipoteze te donio zaključke.

29.1. Kako se naziva metoda istraživanja koju je primijenio student sociologije?

(1 bod)

29.2. Kojemu istraživačkom pristupu pripada istraživanje opisano u tekstu?

(1 bod)

30. Pozorno pročitajte tekst.

Marinela je učenica drugoga razreda srednje škole. U školi je prosječna učenica, ali je većina učenika iz razreda podržava, što potvrđuje i njezina pozicija predsjednice razreda. Dio prijateljica s kojima se intenzivno druži počeo ju je svakodnevno nagovarati na pogrešne postupke. Jedan takav dogodio se na kraju drugoga razreda kada je prilikom izbora osobe koja će biti nagrađena besplatnim putovanjem lažirala rezultate izbora kako bi nagradu osvojila jedna od njezinih prijateljica. Međutim, razrednica je za to saznala te je Marineli nakon predviđene procedure izrečena pedagoška mjera opomene pred isključenje.

30.1. Kojoj vrsti sankcije pripada pedagoška mjera opomene pred isključenje izrečena Marineli?

(1 bod)

30.2. Koji čimbenik socijalizacije opisan u tekstu utječe na Marinelino donošenje odluka?

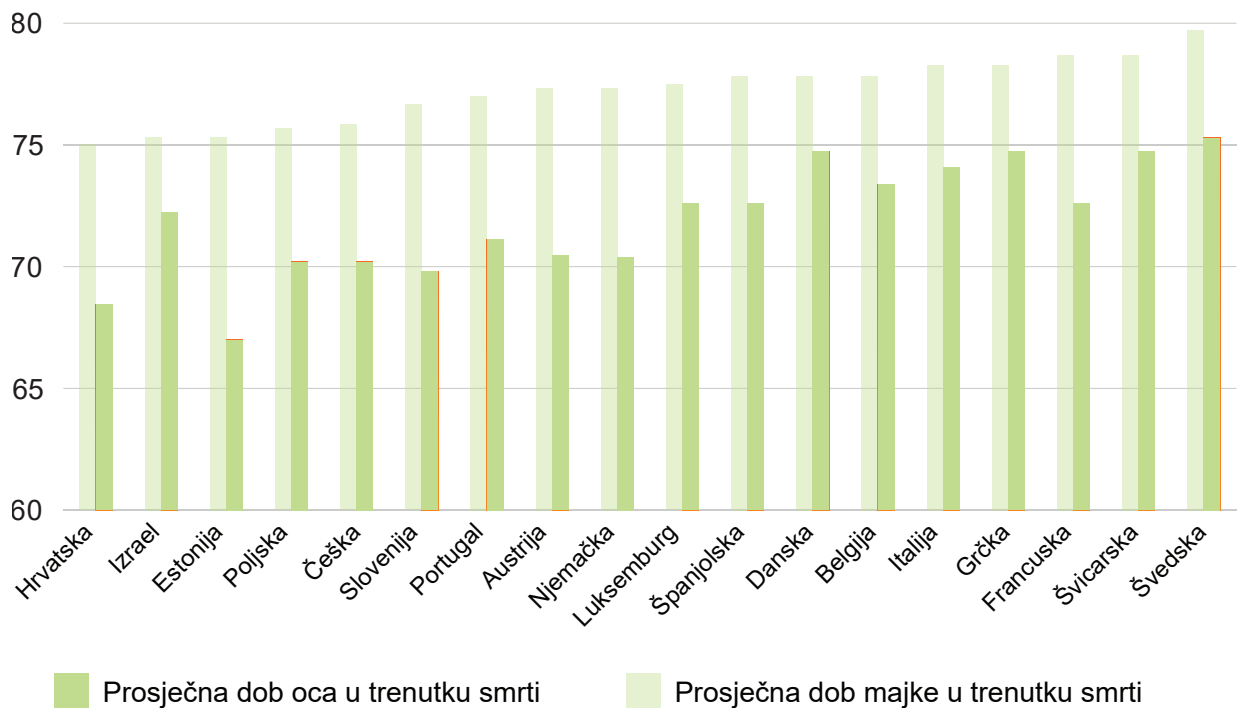
(1 bod)

Sociologija

31. Pozorno promotrite grafički prikaz.

Grafički prikaz 1. Prosječna dob smrti majke i oca

(Podatci se odnose samo na ispitanike starije od 50 godina.)

Izvor: Istraživanje o zdravlju, starenju i umirovljenju u Europi
Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

31.1. Navedite prema grafičkome prikazu državu koja ima najveću razliku u prosječnoj dobi smrtnosti majke i oca.

(1 bod)

31.2. Kako se naziva znanost koja se bavi, npr. analizom starenja i smrtnosti stanovništva?

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijedi jedan zadatak **kratkoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom i jedan **zadatak produženoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor u zadatcima kratkoga odgovora donosi jedan bod, a u zadatcima produženoga odgovora donosi jedan ili dva boda.

32. Pozorno promotrite tablicu.

Tablica 1. Obiteljska struktura u Hrvatskoj od 1981. do 2011. godine (izraženo u postotcima)

Obiteljska struktura	Godina			
	1981.	1991.	2001.	2011.
Par bez djece	26,90	27,10	27,00	28,60
Par s djecom	62,40	60,50	58,00	54,30
Majka s djecom	9,10	10,20	12,50	14,40
Otac s djecom	1,60	2,20	2,50	2,70
Ukupno %	100,00	100,00	100,00	100,00

Izvor: *Demogeografski aspekt promjene obitelji i braka u Hrvatskoj*, 2019.
Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

- 32.1.** Navedite prema podacima iz tablice obiteljsku strukturu koja ima kontinuirani silazni trend kretanja.

(1 bod)

- 32.2.** Navedite i objasnite tip društva za koje je karakteristična obiteljska struktura s uzlaznim trendovima kretanja.

(2 boda)

33. Pozorno pročitajte tekst.

U sve većem broju država jačaju političke stranke i pokreti građana nezadovoljnih, prije svega, ekonomskim prilikama u kojima od rasta ekonomije najviše koristi ima dobrostojeći sloj koji ima i najveći utjecaj na politički establišment. Taj je političko-ekonomski revolt najveći odjek imao kroz iznenađujuće rezultate referenduma o izlasku Velike Britanije iz članstva Europske unije, ranije ove godine, te nedavnog izbora Donalda Trumpa za predsjednika SAD-a. Trump, iako i sam spada u zloglasnih '1 posto' bogataša, je svoju kampanju gradio na obećanjima kako će Amerikancima 'vratiti' poslove koji su 'pobjegli' preko granice u Meksiko, ali i dalje u Aziju. Najnoviji podaci OECD-a o daljnjem rastu razlike između dohodaka bogatih i siromašnih bit će samo nova potvrda nezadovoljnima kako sadašnji političko-ekonomski sustavi ne daju željene rezultate i bit će novi poticaj promjenama, ali i mogućoj političkoj nestabilnosti u budućnosti.

Izvor: www.tportal.hr

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

33.1. Koja je dimenzija globalizacije uz ekonomsku dimenziju opisana u tekstu?

(1 bod)

33.2. Navedite i opišite vrstu društvene nejednakosti opisanu u tekstu.

(2 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica